

Verslag meedenksessie 2 – de Wormshoef – 18 mei

De gebruikte presentaties zijn te vinden op energiesamenfoodvalley.nl/wormshoef/#meerlezen.

Net als de eerste meedenksessie vond de tweede meedenksessie ook plaats in Wijkcentrum de Schakel. Om 19.15 uur druppelden de eerste mensen binnen, er werd koffie en thee gedronken en bijgepraat.

De avond werd weer geopend door Sorin, de projectleider van de Gemeente Ede. Er waren 13 bewoners aanwezig.

Dankzij de 2^e vragenlijst die rond is gegaan in de wijk, zijn er nu 39 meedenkers. Bijna 2x zoveel! Ook de nieuwsbrief is uitgebreid met 94 nieuwe abonnees en heeft er nu 143.

Omdat er vanavond ook een paar nieuwe meedenkers bij zijn, vertelt Sorin nog even kort wat de bedoeling is van dit traject.

Yvonne de Energie opbouwwerker van Energie Samen Foodvalley (ESFV) nam het stokje van Sorin over en gaf aan wat de doelen van de avond waren. Namelijk aan de slag gaan met een deel van de vragen die de vorige keer gesteld zijn:

- Meer voorbeelden van oplossingen, zoals bijvoorbeeld buurtbatterijen
- Overzicht: wat is er allemaal mogelijk? Zowel voor een woning als voor de gehele buurt.
- Kan ik te weten komen hoe ik mij verhoud tot anderen wat betreft energiegebruik bijv. Dan kan ik ook makkelijker het gesprek aangaan met anderen.

Excursie Zeer Lage Temperatuur (ZLT) warmtenet

Eind april heeft een excursie naar een zeer lage temperatuur (ZLT) warmtenet plaatsgevonden. Dit concept was zichtbaar in een demonstratiewoning. Medewerkers van de Gemeente Ede, medewerkers van ESFV, een medewerker van Woonstede en een aantal bewoners uit de Wormshoef zijn hier naartoe gegaan. De excursie is ervaren als nuttig en leerzaam. Een ZLT warmtenet houdt in: één gemeenschappelijke bron en pomp voor rijtjes van zelfde type woningen van minimaal label B en individuele warmtepompen. De centrale aansturing helpt netcongestie te verminderen. Daarnaast lijkt dit een betaalbare optie, en lijkt het zelfs goedkoper dan aardgas op de lange termijn.

Het volledig verslag en de presentatie van de warmtemaatschappij kunnen gevonden worden op energiesamenfoodvalley.nl/wormshoef/#meerlezen.

Huurders merkten op dat de demonstratiewoning een stuk groter is dan vele huurwoningen in de Wormshoef. Dus deze mogelijke oplossing is niet 1 op 1 over te nemen in de hele buurt Wormshoef. Er kan worden onderzocht of het ook mogelijk is om de ZLT-installatie anders te regelen en bijvoorbeeld kleinere boilers te plaatsen en een gedeelte van de installatie buitenshuis op te slaan.

Op de vraag "is het de moeite waard om dit verder uit te zoeken voor de Wormshoef?" klonk een volmondig "JA!". De hele meedenkgroep was het hierover eens.

Vervolgens werd de groep opgedeeld in twee kleinere groepen. Na de pauze werd er gewisseld van workshop.

Workshop 1: Energiebesparing en oplossingen

Deelnemers kregen een plattegrond van de wijk gepresenteerd met het gemiddelde gas-/energiegebruik van straten. De meeste bewoners gaven aan onder het gemiddelde verbruik te zitten.

Samen met energieadviseur Elout werd er gekeken welke maatregelen genomen konden worden om nog meer te kunnen besparen. Voorbeelden die werden genoemd waren:

- Slimme radiator knoppen in combinatie met een slimme thermostaat
- Thermostaat 1 graden omlaag, hiermee ga je 6,5% omlaag in verbruik
- Radiatorfolie plaatsen achter/tegen de radiatoren
- Tochtstrips bij naden en kieren van openslaande deuren/ramen
- Tochtstrip met borstel bij tussendeuren in de woning. Maar niet bij de deuren van natte ruimtes (toilet/badkamer)
- Radiatorventilatoren bijplaatsen

Waardevolle hulp om verbruik te verlagen:

1. CV waterzijdig inregelen:

Vaak is een installatie niet goed waterzijdig ingeregeld. Dat betekent dat het systeem niet goed in balans is. Bij het waterzijdig inregelen zorgt de installateur ervoor dat het warme water goed door alle radiatoren stroomt. Daardoor werkt je cv-ketel (of (hybride) warmtepomp) beter en gebruikt hij minder energie. In juni start er een actie vanuit Gemeente Ede, zij gaan bij 500 woningen **gratis inregelen**. Wij zullen wanneer deze actie van start gaat, deze bekend maken aan jullie.

2. Energiebank en de Fixbrigade:

Energiebank en Fixbrigade Ede helpen **geheel kosteloos huizen te verduurzamen**. De Energiebank biedt coaches en de fix brigade voert kleine maatregelen voor je uit, waardoor je bespaart op je energieverbruik en energierekening.

Zie ook energiebank.nl/ede/.

Per woning is maximaal €250 voor materialen beschikbaar om deze energiebesparende werkzaamheden in de woning uit te voeren.

Voorbeelden van maatregelen: ramen tochtvrij maken, naden kitten, radiatorfolie plaatsen, verwarmingsbuizen isoleren. Interesse? Dien de aanvraag in via de site van fixbrigade: totuwdienst-ede.nl/fixbrigade-ede/

Andere overwegingen om gasverbruik te verminderen:

- Een hybride warmtepomp verlaagt het gasverbruik voor verwarmen ongeveer 60% ~ 80%. De cv-ketel blijft het tapwater verwarmen. Een hybride warmtepomp kan bij veel woningen toegepast worden, ook wanneer de woning nog niet volledig goed geïsoleerd is. Bovendien, als je zonnepanelen hebt, gebruik je in het voor- en najaar meer van je eigen zonnestroom.

Workshop 2 Yvonne & Sorin – Wat kunnen we samen doen?

Samen zoeken we naar oplossingen om te kunnen realiseren dat de Wormshoef uiterlijk 2050 over is op schone energie (dus ook geen houtstook). Echter is soms voor de ene iets wel een oplossing en voor de ander niet. Samen gaan we zoeken naar voor ieder een passende en betaalbare oplossing.

We focussen ons nu op de mogelijke oplossingen voor de hele buurt. Opdelen van de wijk in kleinere delen zal dan vanzelf ontstaan. Zo kunnen er verschillende opties van oplossingen zijn, zodat ieder met zijn/haar woning kan kiezen uit passende mogelijkheden.

Besproken werden deze mogelijkheden:

- Slimmer omgaan met energie/(buurt)batterij
- Lokaal energie delen

Belasting van het net

Uit de 2^e vragenlijst komt naar voren dat er zorgen heersen over het elektriciteitsnet: kan dit de overstap op schone energie wel aan, want alles wordt dan elektrisch.

Sorin geeft aan:

- Energietransitie versnelt
- Daardoor zal steeds meer elektriciteit nodig zijn
- Hier in Gelderland is nog geen aansluitpauze, in provincie Utrecht deels wel
- Op basis van de berekeningen van de netbeheerder Liander is er nu en in de toekomst geen netcongestie in De Wormshoef.
- Het grootste verbruik zit in de winkelstraat.

Liander heeft voor 3 warmte-oplossingen doorgerekend hoeveel extra stroomkasten in de wijk nodig zijn:

1. Iedereen naar een hybride warmtepomp >> 6 transformatorhuisjes
2. Iedereen naar een all-electric warmtepomp >> 9
3. Er een ZLT-warmtenet wordt aangelegd >> 8

Zo'n uitbreiding kost tijd, dit kan niet van de een op andere dag gerealiseerd worden. Een zorgvuldige planning en samenwerking tussen bewoners, gemeente en netbeheerder is belangrijk. Liander is in Lunteren nu al druk bezig met de uitbreiding van het lokale stroomnet. Eind 2029 moet het ongeveer klaar zijn.

Natuurlijk komen er ook nog meer elektrische auto's bij en een aantal nieuwe huizen in de wijk. Gelukkig verwarmen en koken nieuwe huizen al op stroom en hebben vanwege de goede isolatie een veel lager stroomverbruik.

Toch is het belangrijk dat we met zijn allen slimmer met het gebruik van energie omgaan.

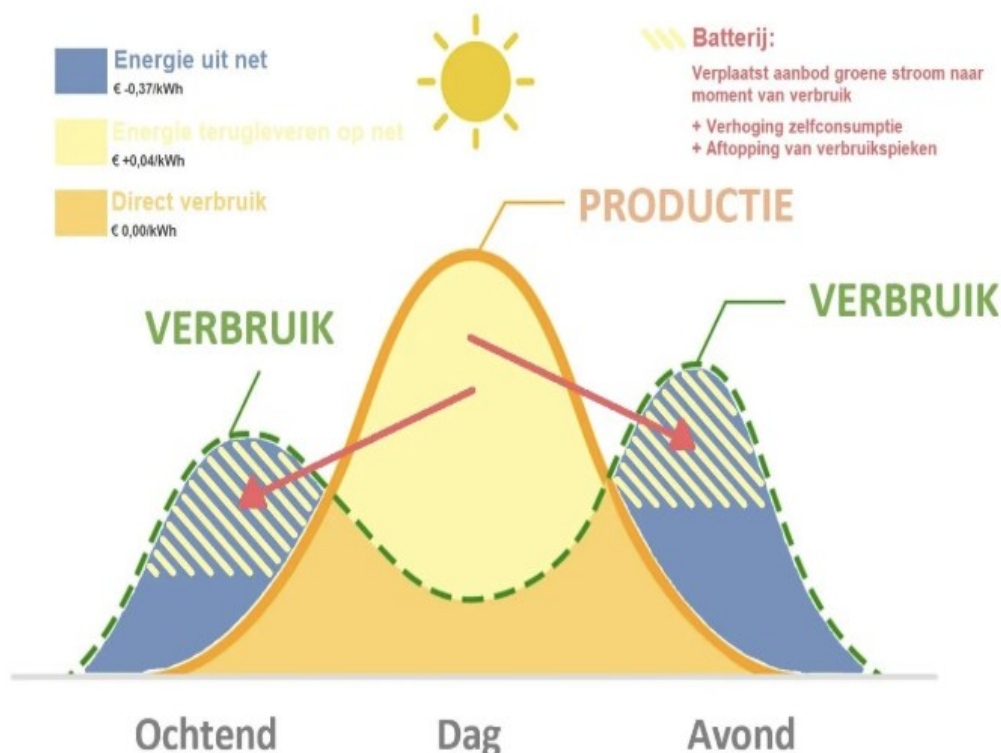
Omdat alle beetjes helpen, kunnen we ook met elkaar naar andere oplossingen kijken dan uitbreiden van het bestaande netwerk. Zo kunnen we ons energieverbruik op bepaalde tijdstippen:

- Verlagen: door de pieken verminderen
- Verspreiden: anders verdelen over de dag, bijvoorbeeld de warmtepomp het huis buiten peaktijden om iets hoger te verwarmen, zodat de warmtepomp tijdens pieken niet of minder aanslaat.
- Verschuiven: apparaten op andere tijdstippen aanzetten, zoals de (af)wasmachine 's zomers in de middag en 's winters in de nacht laten draaien. Of de auto 's nachts opladen.

Meer informatie over slim stroomgebruik en de uitbreidingen in Lunteren vind je op: liander.nl/stroom-vooruit/slim-met-stroom en op liander.nl/regio/gelderland/ede/lunteren-numeren

Slimmer met een opslag

Zonnepanelen veroorzaken een deel van de overbelasting tussen 12 en 15 uur in de zomer. Een batterij kan de opwek van overdag opslaan en aan huis terug leveren in de ochtend en avond. Dit kan helpen meer van je eigen opgewekte energie te gebruiken.

Lokaal energie delen

Een andere mogelijke oplossing is energie delen.

Sinds 1 januari kun je met elkaar stroom delen. De stroom die burens zelf opwekken en **tegelijkertijd** nodig hebben kunnen zij elkaar verkopen tegen een samen vastgestelde prijs. Bij een tekort kan je inkopen op de energiemarkt. Bij te veel kan je stroom verkopen op de energiemarkt. Daar moet je samen voor in een zogenaamde "Energiegemeenschap" zitten. Dat kan door als buurt of wijk zelf één op te richten of mee te doen met een bestaande Energiegemeenschap. De energieleveranciers worden zo de energiedienstverleners: zij regelen alle verrekeningen, sturen de facturen en overzichten aan de leden. Ook regelen zij alle in- en verkoop van stroom die extra nodig of over is.

Afronding en vervolg

Vervolgens werd de avond gezamenlijk afgerond. Opnieuw werd benadrukt dat je als bewoner allemaal een stem hebt, we willen jullie aanmoedigen om je stem te (blijven) laten horen! Alles verzamelen we in een document "Nota van Uitgangspunten".

Ook werd er gezamenlijk besproken waar behoefte is voor het vervolg van dit traject, is dat een aparte avond voor kopers en huurders? Of meer bewoners betrekken door de wijk in te gaan?

Met alle tips en ideeën van de meedenkers gaat het projectteam nu eerst nadenken. We zullen onze suggesties dan weer aan jullie voorleggen.

Gestelde vragen, zorgen en opgehaalde ideeën

Er zijn weer veel vragen gesteld en zorgen geuit, dat is fijn! Een deel zijn op de avond al beantwoord, een deel nog niet. Het projectteam gaat alle antwoorden op onderstaande vragen uitwerken. Die komen dan op de wijkpagina te staan en worden ook verwerkt in de Nota van Uitgangspunten.

1. Wat als er extra woningen bijkomen en de elektriciteitsvraag toeneemt? Houdt Liander daar rekening mee? En elektrische auto's en elektrisch koken? De elektriciteitsvraag wordt dus hoger...
2. Hoe zit het met huishoudens die verschillen in hoeveel zij verbruiken, wordt daar rekening mee gehouden (bij een warmtenet??)
3. Vanaf 1 januari 2029 is het de bedoeling dat kleine verbruikers (de grote verbruikers doen dit nu al) per tijdsblok op de dag verschillende bedragen moeten betalen aan de netbeheerder. Dus als ik kook op elektriciteit tijdens de avondpiek word ik gestraft? Omdat de burens verderop hun auto's laden en de wasmachine draaien als ze thuiskomen om 6 uur.
4. Wat zijn de kosten van energie delen?
5. Als we straks vast zitten aan één partij, gaan de prijzen misschien wel omhoog. Met een warmtenet heb je te maken met een monopolie, hoe ben je zeker dat ze niet op een gegeven moment het hoogst haalbare bedrag gaan vragen?
6. Eén van de nieuwe meedenkers woont in een appartementengebouw van Woonstede en dat is nog niet verduurzaamd. Aan de ene kant staat de zon er altijd op, de andere kant niet. Kan Woonstede daar wat aan doen? Zouden er

bijvoorbeeld zonneschermen geplaatst kunnen worden en kan er worden gekeken naar glas?

7. Wordt er een verschillend plan opgesteld voor huurders en kopers?
8. Kan gespikkeld bezit meedoen in een ZLT warmtenet? Dat wil zegen één rijtje met koop- en huurwoningen.
9. Zou Woonstede evt kunnen aanbieden dat geïnteresseerden een warmtepomp kunnen plaatsen?
10. Je moet een hele wijk zover krijgen om te gaan mobiliseren voor zo'n ZLT warmtenet. Hoe ga je iedereen zo ver krijgen?
11. Hoe krijg je de Molukse inwoners meer mee? Zij komen wel bijeen dus je kan hen wel 'gemakkelijk' tegelijk benaderen.
12. Kan het dat woonstede huurders informeert en betreft bij dit project?
13. Kun je met waterstof je woning verwarmen?

Ideeën

- Een aparte avond voor huurders waar Woonstede bij is. (+ aparte avond voor kopers)
- Investeren in een lange termijn traject, een vaste groep en een vast aanspreekpunt.
- Pilotprojecten: als mensen zien wat er gebeurt dan gaan mensen nadenken, bewoners kunnen een ambassadeur zijn voor het systeem.
 - Een voorbeeld kan zijn energie delen/ buurtbatterij
 - een wijkraad gaan creëren?
 - De meedenkers bieden aan om mede inwoners te informeren en te betrekken